

Jaarverslag It Eibertshiem 2005

Earnewâld

Geachte ooievaarsvrienden,

Al weer een jaar voorbij, dus tijd voor het jaarverslag. En met de opmerking, al weer een jaar voorbij, realiseer ik mij hoe snel de tijd gaat! Immers in dit verslag ook aandacht voor het 25 jarige bestaan van It Eibertshiem en dat is bijzonder. Nu vier je bij 25 jarige jubilea vaak feest en dat hebben wij niet echt gedaan. Wel hebben we uitgebreid aandacht besteed aan 25 jaar Eibertshiem en aan de ooievaars. Want aandacht voor de ooievaars is nog steeds nodig en eigenlijk is het jammer dat we nog niet overbodig zijn, maar de ooievaars (en natuurlijk ook de andere vogels) kunnen niet zonder aandacht. In dit verslag komt die aandacht voor de ooievaars natuurlijk uitgebreid aan bod, want ook dit jaar waren er weer veel interessante ontwikkelingen. Ontwikkelingen vanuit de praktijk maar ook vanuit de wetenschap. Meten is weten, is veelal een bekende kreet. We zijn echter geneigd om die slogan te veranderen in, meten is meer vragen. Het heeft er namelijk de schijn van dat hoe meer je te weten komt, door onder anderen dat meten, hoe meer nieuwe vragen daardoor ontstaan! Mede door meetwerk verdwijnt de ooievaar van de rode lijst en komt de mus er op. Dat vraagt dus om uitleg! Maar is er wel een antwoord? En zo zijn er nog veel meer zaken te benoemen. We hopen daarom dat u met aandacht dit verslag gaat lezen.

Van Mus tot Ooievaar,

Vanuit het meetinstrument weten we dat de ooievaar in de 60 van de voorgaande eeuw bijna verdwenen was als broedvogel in Nederland. In 1960 nog 48 paren en in 1970 nog 14 paren. Vogels beschermen is er ééntje van successen en zorgen want waar landschappen degraderen volgt flora en fauna vanzelf. Niet voor niets staat in het landelijke plan van aanpak dat we ons richtten op het herstel van het leefgebied van de ooievaar. Vanuit het plan 2001-2004 weten we ook hoe moeizaam dat gaat. Voor de komende jaren zullen we het vooral moeten zoeken in agrarisch natuurbeheer, het boerenland van 50/60 jaar geleden is een must voor de ooievaar. Dit blijft vooralsnog dus één van de zorgen. Eén van de successen is de grote betrokkenheid van mensen bij het werk voor de vogels/ooievaars. Met het 25 jarige bestaan van diverse buitenstations wordt de betrokkenheid van vrijwilligers extra onderstreept en je zou het feestelijk kunnen vieren dat mede daardoor de ooievaar van de rode lijst af is. Toch staat de ooievaar nog niet op eigen benen want het gemiddelde aantal

dit

tellen,
jaren

jongen per broedpaar is nog veel te laag voor een echte stabiele zelfstandige ooievaarspopulatie. Dit omdat de ooievaar in het huidige moderne agrarische landschap te weinig gevarieerd voedsel vindt. Meer natte en ruige plekken en vooral meer 'oud' boerenland in het agrarische gebied, met muizen en grotere insecten die het ooievaarsmenu kunnen aanvullen, zou dit probleem helpen oplossen.

Eenzelfde soort verhaal gaat nu spelen bij de mus. In de periode 1990-2000 nam de populatie af met 40%. Eén van de oorzaken is gebrek aan nestgelegenheid dit omdat nieuwere gebouwen voor mussen geen geschikt pannendak hebben en door isolatie ook geen andere ruimte biedt. Ook voedselaanbod schiet op veel plaatsen tekort doordat onder andere graanakkers zijn vervangen door maïs. Daarom de mus op de rode lijst en mogelijk zorg dat voor extra aandacht voor deze vogel!

Resultaten It Eibertshiem 2005

In vergelijking met 2004 is 2005 voor ons ook een topjaar geweest. Vorig jaar was een jaar met landelijk bovengemiddelde resultaten en in 2005 waren de resultaten bij ons vergelijkbaar. Er waren 8 paartjes actief en met zekerheid werden er in 6 nesten een 30 tal eieren gelegd. Uit dit tal eieren werden ruim 20 jongen geboren waarvan er uiteindelijk 13 jongen vliegvlug werden. Van deze 13 hebben we er 11 kunnen ringen en de andere 2 hebben we vanwege de moeilijke positie ongemoeid gelaten. Nog voordat de jongen op trek gingen hebben we nog 1 dood jong gevonden waardoor het eindresultaat uit kwam op 12 jongen.

Als we de laatste jaren even op een rij zetten geeft dat het volgende overzicht:

2000	2001	2002	2003	2004	2005
7	11	7	3	14	12

In totaal zijn er nu meer dan 150 jongen groot geworden. Van gemiddeld 50% wordt nooit weer iets vernomen, ruim 20% wordt broedend gesignaleerd en ruim 40% wordt in het buitenland waargenomen.

Nieuws uit 'Fryslân'

Ook in 2005 deden zich interessante ontwikkelingen voor in Fryslân want het aantal broedparen buiten de stations kende weer nieuwe locaties. Was er vorig jaar met de komst van Buitenpost weer een historische oudgediende terug van 42 jaar weggeweest, nu werd er op kleine afstand, ook in Veenklooster een jong geboren. Helaas ging

deze dood. Ook in Buitenpost werden opnieuw jongen geboren

en 1 jong heeft vliegend het nest verlaten! Ook in Akkrum werd een nest in bezit genomen en ook hier werden eieren gelegd, jammer genoeg is dit verder mislukt. Evenals vorig jaar werd er ook 1 jong groot in Uitwellingerga. In Tietjerk werd dit jaar wel gebroed maar er vlogen geen jongen uit. In Leeuwarden bij Aqua Zoo was het aantal jongen aanmerkelijk

lager dan vorig jaar, hier ging het van 12 naar 4 vliegvlugge jongen.

Tot slot natuurlijk naar de hoofdvestiging Beetsterzwaag. Daar werden dit jaar 7 jongen vliegvlug. Vooral de zelfgezochte nestgelegenheden in en rond Beetsterzwaag blijven ons verassen.

Landelijke resultaten

De landelijke resultaten waren zoals te verwachten viel gemiddeld lager dan in 2004. Dit had alles te maken met het feit dat 2004 een echt topjaar was voor de ooievaars, met bovengemiddeld resultaat. Werden er in 2004 een kleine 1000 jongen groot, in 2005 waren het een kleine 800. Ruim 2/3 deel daarvan werd geringd. Hierdoor is ook mede te verklaren dat er in ons land steeds meer ongeringde ooievaars worden

waargenomen. Vaak wordt verondersteld dat het bij ongeringde exemplaren om buitenlandse vogels zou gaan, maar dat is dus maar zeer de vraag. Het aantal broedparen groeit gestaag en ligt nu ruim boven de 500. Opvallend is verder dat ondanks de forse uitbreiding van het aantal (jonge) ooievaars, het aantal in ons land overwinterende ooievaars gestaag afneemt. We hopen uiteraard dat deze trend zich voorzet.

It Eibertshiem 25 jaar.

Op 8 mei was het 25 jaar geleden dat It Eibertshiem werd opgericht. Het ooievaarsproject van Vogelbescherming heeft dan ook al 35 jaar bestaansrecht. En toen de eerste 10 jaar voorbij waren werd er op initiatief van wijlen C.J.A. Wijnaendts gezocht naar locale initiatieven om te starten met zogenaamde buitenstations. Door kweek in het Liesveld was fase 1 voltooid en begon men aan het opzetten van kleine dependances waar eerst een 10 tal ooievaars in gevangenschap werden gezet. Daarnaast kwamen er ook 2 vermoedelijke ooievaarsparen mee en ook die zaten eerst gevangen. Deze 2 paren werden na een jaar vrij gelaten en de hoop was dan dat deze zich zouden vestigen in de directe omgeving van de andere gevangen zittende ooievaars. Ook werden de ooievaars goed van voedsel voorzien waardoor ze zich mogelijk ook aan deze plaats zouden binden.

In 1978/79 deed Vogelbescherming een oproep om te komen tot dergelijke initiatieven. It Fryske Gea meldde zich ook aan om mee te werken aan een dergelijk initiatief, dit in het kader van hun 50 jarige jubileum. In Earnewâld had de organisatie wel grond beschikbaar en werd de omgeving ook wel geschikt geacht. In samenwerking met de plaatselijke Vogelwachten werd er een werkgroep opgericht en zodoende werd It Eibertshiem opgericht.

De eerste jaren bleken achteraf een stuk moeilijke dan verwacht. De vrijgelaten paren waren soms na 2 dagen al vertrokken en van nestelen in Earnewâld was dan ook geen sprake. Eén van de in begin jaren losgelaten paartjes vestigde zich gelukkig wel op It Eibertshiem en zo hadden we in het derde jaar de eerste jongen. Toch bleek het in praktijk lastig om uit de gevangen ooievaars paren te selecteren en deze ook in de kooi aan het broeden te krijgen. Dat is in de eerste 10 jaar maar 2 keer gelukt. Na een 10 tal jaren werd besloten geen ooievaars meer

gevangen te houden, maar deze in vrijheid te stellen bij het vermoeden dat het een broedpaar betrof. Daarna ging het beter en groeide het aantal paren langzaam uit tot een 8 tal vrij vliegende paartjes. Nog een aantal jaren later werden alle ooievaars in vrijheid gesteld en hadden we dus geen enkele ooievaar meer in gevangenschap. In de eerste beginjaren zijn er 3 ooievaars in de kooi geboren en deze zijn na 2 jaar vrijgelaten. De laatste 20 jaar zijn de ooievaars altijd in vrijheid geboren en groot geworden. Nu dus in totaal ruim 150.

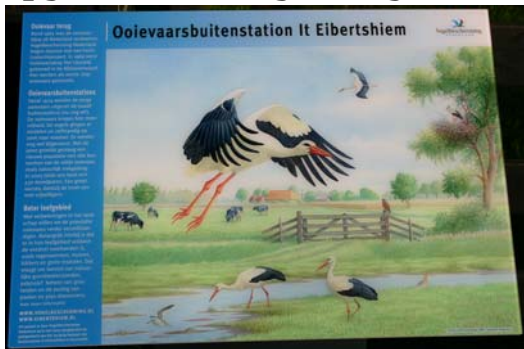

Op 8 mei hebben we met veel ooievaarsvrienden aandacht besteed aan het 25 jarige jubileum.

Bij de korte toespraak werd door de voorzitter stil gestaan bij 25 jaar lief en leed rond de ooievaars. Ook werd er verwezen naar het enthousiasme wat destijds door C.J.A. Wijnaendts

(† 11-09-1987) werd ingegeven. Vanuit dat enthousiasme hebben we als It Eibertshiem steeds ons werk kunnen doen.

Na deze terugblik werd er een fraai informatiepaneel onthuld en werd in ontspannen sfeer de natuur verkend, een rondvaart gemaakt en ook de vele herinneringen die werden opgehaald droegen bij aan de

sfeer en natuurlijk werd er veel gesproken over de natuur en de ooievaar in het bijzonder. Alle donateurs ontvingen een fraaie fotobrochure zodat ze eenmaal thuis, nog steeds van de ooievaars konden genieten.

Ander nieuws

- 1) De landelijke ooievaarsdag werd in 2005 in Beetsterzwaag gehouden. We hebben heel ooievaarsminnend Nederland veel laten horen en zien van de ooievaarsontwikkeling in en rond Beetsterzwaag. Uiteraard hopen we op meer van deze successtory.

- 2) In 2005 waren we niet de enige welke een jubileum te vieren hadden. Ook onze collega's in Zegveld hadden er al 25 jaar op zitten. Op 25 juni hebben we onze felicitaties daar gebracht.

- 3) Het voeren van ooievaars blijft een zorgelijke ontwikkeling. We zien tegenwoordig al voorbeelden van 15 ooievaars op een veldje ergens in stad of dorp, die volledig worden gevoerd.

Nogmaals een dringende oproep: Ga ooievaars niet voeren!
En hebt u toch twijfels of het wel goed zit met de ooievaars bij u in de buurt, neem dan altijd eerst contact op met de deskundigen. Ook de buitenstations voeren steeds meer een beleid wat zicht richt op de zelfstandige ooievaar en op veel stations wordt niet of nauwelijks bijgevoerd. We hebben als gezamenlijke stations hier in het verleden een gedragslijn over afgesproken en natuurlijk is ook hier wel discussie over. De juiste nuancering zoeken is vaak moeilijk en daar komt nog bij dat niets zo moeilijk is als communiceren. Kritiek op die nuancering is in een verslag als dit echter niet op zijn plaats!

- 4) Geluk bij een ongeluk. Dat is zeker van toepassing bij ons eerste boomnest in Earnewâld. We waren erg blij met die nieuwbouw en gelukkig groeiden de 2 jongen voorspoedig. Op een gegeven moment zagen we dat er veel vliegbewegingen werden gemaakt maar echt vliegen dezen ze nog niet. Gelukkig konden ze het wel, toen het nest uit de boom waaide!
- 5) Het aantal bezoekers op onze site zit in de lift. We zijn onze "webmaster", Wieger, dan ook dankbaar. Uiteraard doen we zelf ons best om steeds nieuwsfeiten aan te dragen en de site actueel te houden. Het bezoekersaantal is sinds vorig jaar verdubbeld. Hadden we in december 2004 98 bezoekers, in december 2005 waren dat er 235. Steeds meer mensen weten ons te vinden en nu men ook via www.ooievaars.nl bij It Eibertshiem terecht komt gaat het nog gemakkelijker.
- 6) Via de site komen er ook steeds meer vragen binnen en we proberen die zo snel mogelijk te beantwoorden en daar ook op de site op in te spelen. Bijvoorbeeld, hoe bouw je een nest en daarom staat er nu ook een bouwtekening op de site. Maar we leveren ook met regelmaat een bijdrage aan een goed cijfer met betrekking tot een verslag over ooievaars.

7) Het aantal overwinterende ooievaars bleef in januari 2006 beneden de 500. We maakten al melding van een afname van het aantal in ons land overwinterende ooievaars. De ooievaars gaan gelukkig steeds meer op trek, immers met bijna 1000 jongen in 2004 en 800 in 2005 is glashelder dat anders het aantal in de winter ook enorm zou toenemen. Wij zijn niet de enige die erg blij zijn met deze aanhoudende daling getuige het artikel in de Leeuwarder Courant van 13 januari onder de kop: WEG MET DE WINTEROOIEVAAR.

Tot slot:

Beste ooievaarsvrienden,
Dear Stork friends,
La Cigüena,
Earrebarrefreonen,
Chers amis, chères amies des cigognes,
Liebe Storchenfreunde,

Buizerds als Winterooievaars.

Blijven wij ons inzetten voor verbetering van het leefgebied van de ooievaars en al wat daar mee samenhangt. Graag zien we u in Earnewâld waar u altijd welkom bent en voor meer actuele informatie over de ooievaars verwijzen we u graag naar

www.ooievaars.nl

Of bel of schrijf naar:

H.Folkertsma, Makkum 3, 8635 MV Boazum. Telefoon 0515-521559

Maart 2006 Stichting It Eibertshiem.

